

Okruh č. 6 Logopedická péče o jedince se sluchovým postižením – doplnění (z Bc. Studia – viz materiály k tématu „Orální řeč u osob se sluchovým postižením“ + okruh č.5)

Rozvoj komunikačních dovedností u dětí se sluchovým postižením

Důsledky opožděné péče (u jedinců s těžkým sluchovým postižením)

- *se objevují v následujících oblastech:*

- vnímání
- vývoj řeči
- proces komunikace
- kognice (poznávání)
- sociální vztahy
- emocionální
- pedagogické
- inteligence
- profesní uplatnění

Reedukace sluchu a řeči - *moderní přístupy:*

- *polysenzorické*
 - reflexní metoda řeči van Udena
 - verbotonální metoda
- *monosenzorické*
 - auditivně-verbální přístup

Individuální logopedická péče

(plán reedukace dítěte se sluchovým postižením)

- reedukace sluchu (sluchová výchova)
- reedukace řeči /rozvoj řeči
- rehabilitace dítěte se SP

Sluchová výchova

- *...,souhrn speciálně pedagogických postupů, jimiž se zlepšuje a zdokonaluje výkonnost v oblasti postižené funkce“... (Janotová, 1996, s.5)*
- u SP dítěte je nutné rozvinout (někdy dokonce vyvinout) schopnosti auditivního vnímání a vybavit ho akustickými zkušenostmi

Dělení způsobu reedukace

Předpoklady pro úspěšnou reedukaci sluchu

Podmínky sluchové výchovy

- včasná diagnostika
- kvalitní sluchadlo/ kochleární implantát
- odborné vedení
- uvědomění si existence zvuku
- opětovné působení zvukového podnětu
- spojení si sluchového vjemu s představou věci, osoby nebo činnosti, která je původcem zvuku (tzn.znát význam zvuku)
- základní podnět musí být dostatečně silný
- mozek musí být v bdělém stavu, nesmí být zaujat jinou činností či oslaben únavou
- způsob reedukace musí respektovat psychické a fyzické možnosti jedince
- dostatek sluchových zkušeností

Cíl sluchové výchovy

Sluchová cvičení podle obtížnosti (fáze sluchové výchovy)

- 1.detekce (*uvědomění si přítomnosti zvuku*)
- 2.diskriminace (*porovnání dvou podnětů*)
- 3.diferenciace dvou podnětů (určení, který ze dvou podnětů působil)
- 4.identifikace (*určení zvukového podnětu*)
- 5.porozumění

Stupně obtížnosti her a cvičení dle způsobu jejich provádění

1. Dítě vidí předmět či obrázek, o němž se mluví – optimální podmínky pro poslech i odezírání
2. Dítě nevidí předmět či obrázek, o němž se mluví – dovídá se něm pouze na základě odezírání a poslechu
3. Dítě se již spoléhá pouze na sluch (dle úrovně sluch. vnímán dítěte)
4. Dítě je v prostředí, kde jsou záměrně zhoršené akustické podmínky.
5. Dítě poslouchá řeč z magnetofonu, reproduktoru PC či z rozhlasu (poslech reprodukované řeči)

Složky reedukace řeči u dětí se sluchovým postižením

- *reedukace sluchu*
- *rozvoj zvukové stránky řeči*
- *rozvoj obsahové stránky řeči*
- *rozvoj schopnosti odezírání řeči*

Rozvoj zvukové stránky řeči

A) výslovnost

B) modulační faktory

Rozvoj obsahové stránky řeči

A) slovní zásoba

B) gramatická stavba věty

Problémy s(e):

- skloňováním *podstatných jmen*
- časováním *sloves*
- užíváním odpovídajících *časů a rodů*
- osvojením si významu *příslovcí*
- užíváním *předložek*
- pochopením obsah. významu *spojek* a jejich užíváním ve větách

- pochopením vztahu „otázka – odpověď“

Pomocné metody při rozvoji řeči

- **pohybová výchova**
- **rytmická výchova**
- **hudební výchova**

Shrnutí:

- vědomé užívání hlasu
- cvičení měkkého hlasového začátku
- při fonaci užívat fonátor, vibrátor, inidikátor hlásek,...
- odhmatávání vibrací
- rozvoj slovní zásoby
- nácvik správné výslovnosti

(průpravná artikulační cvičení, fixace čelistního úhlu a správné polohy)

- vyvození hlásek – PAZ, fixace hlásek
- edukace řeči (cvičení v osvojování pojmů, reprodukce naučených pojmů, ...)
- globální čtení
- otázky, odpovědi, rozhovor
- popis obrázku

Rehabilitace dítěte se SP

- rozvoj hrubé motoriky
- rozvoj jemné motoriky
- grafomotorická cvičení
- gymnastika mluvidel / oromotorika
- dechová cvičení
- hlasová výchova
- modulační faktory

- rozvoj zrakového vnímání
- odezírání
- cvičení paměti

Literatura:

BYTEŠNÍKOVÁ, I., HORÁKOVÁ, R., KLENKOVÁ, J. *Logopedie a surdopedie*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-136-2.

JANOTOVÁ, N. *Rozvíjení zrakového vnímání a odezírání sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-84-1.

JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1999.

ISBN 80-7216-82-6.

KOMORNÁ, M. *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. 2. vyd. Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. ISBN 978-80-87218-29-7.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. 2. vyd. Praha : Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0329-2.

LEONHARDT, A. *Úvod do pedagogiky sluchovo postižených*. Bratislava: Sapiencia, 2001. ISBN 80-967180-8-8.

MATUŠKA, O., ANTUŠEKOVÁ, A. *Rozvíjanie reči sluchovo postihnutých detí raného a predškolného veku*. Bratislava: SPN, 1992.

PULDA, M. *Včasná sluchově-řečová výchova malých sluchově postižených dětí*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-210-2799-1.

STRNADOVÁ, V. *Hádej, co říkám aneb Odezírání je nejisté umění*. Praha : MZ ČR, 1998a. ISSN 0323-0732.

VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí v předškolním věku : metodická příručka pro učitele*. 1. vyd. Praha : Septima, 1996. ISBN 80-85801-83-3.